

Syllabus omylů

Klíčové pojmy: pokrok, modernismus, církev a společnost

Syllabus errorum je součástí encykliky *Quantum cura*, kterou rozeslal všem biskupům 8. prosince 1864 papež Pius IX.. Text obsahuje 80 náboženských, vědeckých a politických bludných názorů, dobových omylů, které odporují církevnímu učení. Syllabus byl potvrzen na Vatikánském koncilu v roce 1870 a přispěl tak k víře o neomylnosti papeže. Text je silně zaměřen proti pokroku, původně však neměl být dogmatem, ale pouze směrnici.

První oddíl zahrnuje myšlenky panteismu, naturalismu a absolutního racionalismu. Mezi bludné myšlenky zde uvedené patří popření víry v neomylnost a nejvyšší prozřetelnost Boha, domnění, že boží zjevení je nebezpečné (Pius zásadně odmítá stavět rozum nad víru) a domněnka, že zázraky uvedené v Písmu jsou jen fikcí. Do odsouzených názorů byl zahrnut samozřejmě i ten, který Ježíše Krista považuje za pouhý mýtus. Zavrhnout by se měla i myšlenka, že církev nemá mít vliv na filosofii a že protestantství je nutno chápat jen jako další tvář katolické církve. Přijmout samozřejmě papež nemůže ani myšlenku svobodného vyznání každého jednotlivce, natož souhlasit s tím, že člověk jakéhokoliv vyznání může dojít spásy.

Papež důrazně popírá, že církev není dokonalou a společnost by ji proto měla určovat pravidla a nedávat jí do rukou žádnou moc, její práva by měla být odvozena právě od společenských a církev může existovat nezávisle na Římu. Mezi nevhodné myšlenky dále patří: stát má neomezené možnosti, učení církve musí odpovídat dobru společnosti (což se neděje), civilní právo je nad církevním (taktéž ve školství), církev by měla být separována od státu. Rovněž není správné si myslet, že by církev neměla vlastnit žádný majetek. Odsouzen je rovněž názor, že k roztržce mezi církví východní a západní přispěla libovůle římských papežů.

Papež se vyjadřuje i k oblasti mravů, zahrnuje názor, že morální pravidla nepocházejí od Boha a že autorita může být postavena na materiálním zázemí. Rovněž je mylné se domnívat, že násilí lze ospravedlnit, je-li v zájmu země (zde cítím jistý kontrast s křížovými výpravami) a naopak že „nezakročování“ je správný postoj.

Dalším tématem je manželství: Pius odmítá názory, které popírají svátost manželského svazku nebo dokonce tvrdí, že církvi nenáleží právo status manželství udělovat. V těchto místech je také odsouzeno myšlení zpochybňující vyhlášení Tridentského koncilu. Logicky se také papež brání útokům na vlastní osobu, zvláště pak protestuje proti smíření se papežské stolice s novověkou civilizací, čímž dává opět najevo svou nevělu k pokroku.

V závěru je líčena válka, kterou Satan tímto způsobem vede proti katolické církvi, chce církev pošpinit a nejlépe vyhladit. To opravňuje a přímo povolává církev k protiútokům. Hlavními nepřáteli v očích církve se tak stávají myšlenky týkající se svobody jednotlivce a svobody vyznání.

Andrea Nosková